

Příloha č. 1 - Popis podporovaných aktivit (doplnění bodu 4.1 výzvy)

Obsah

Úvod.....	2
1) Podpora osob s duševním onemocněním, včetně podpory jejich rodin a pečujících osob	4
2) Podpora osob s poruchou autistického spektra (osob s PAS), včetně podpory jejich rodin a pečujících osob	6
3) Podpora paliativní péče v přirozeném prostředí klienta	8
4) Podporu neformální péče a sdílené péče	9
5) Podpora osob ohrožených látkovými i nelátkovými závislostmi	10
6) Podpora profesionální realizace sociální práce na obcích	12
7) Podpora aktivit pro cílovou skupinu migrantů.....	13
8) Podpora prevence a řešení zadluženosti a předluženosti (včetně poradenství), aktivity zaměřené na předcházení ekonomické nestability osob.....	14
9) Podpora inovativních služeb pro ohrožené děti a rodiny.....	15

Úvod

Ve výzvě jsou podporovány aktivity, které mají **přímý dopad na cílovou skupinu**, tj. aktivity zaměřené na příčiny problémů cílové skupiny, které spočívající především v přímé práci s cílovou skupinou. V projektech je možné spolu s aktivitami souvisejícími s přímou prací s cílovou skupinou podpořit i aktivity zaměřené na strategickou/koncepční/metodickou činnost (např. jednou z aktivit může být vytvoření metodiky žadatele v oblasti podpory o klienty s poruchami autistického spektra, přičemž projekt musí zároveň obsahovat aktivity, které v přímé práci s cílovou skupinou ověřují vytvořenou metodiku) a případně i vzdělávání odborných pracovníků.

Aktivity musí odpovídat potřebám cílové skupiny. Projekt může být podán pouze tehdy, je-li **provedeno zjištění existence cílových skupin a jejich potřeb** např. mapováním, předběžnou analýzou, šetřením apod.

Výběr a podpora aktivit v rámci projektu **musí směřovat zejména k těm cílovým skupinám, které lze v projektech identifikovat a zahrnout do indikátoru 6 00 00**, jelikož cílená podpora je důležitým prvkem pro rozvoj a aktivizaci dané cílové skupiny včetně kladného dopadu na ni.

V případě zaměření projektu na sociální službu/sociální služby platí následující podmínky:

- **Sociální služby** poskytované podle zákona o sociálních službách **v rozsahu základních činností¹** jsou považovány **za služby obecného hospodářského zájmu** a budou **financovány formou vyrovnávací platby**, upravené Rozhodnutím Komise č. 2012/21/EU ze dne 20. prosince 2011 o použití čl. 106 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby udělené určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu (dále jen „Rozhodnutí č. 2012/21/EU“).
- Podpora v rámci projektu bude poskytnuta pouze na sociální služby, které jsou **registrovány v souladu se zákonem o sociálních službách**, a které jsou zároveň **součástí sítě sociálních služeb** uvedené ve střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb hl.m.Prahy/městské části hl.m.Prahy, případně MPSV (nezbytný je soulad kapacit služby uvedené v projektu s Pověřením k poskytování služby obecného hospodářského zájmu (sociální služby) v souladu s Rozhodnutím č. 2012/21/EU).
- V případě **zaměření projektu na sociální službu/sociální služby v kombinaci s jinou aktivitou** výzvy žadatel uvede v projektu každou sociální službu (v rozsahu základních činností) vždy v rámci samostatné klíčové aktivity projektu, v případě více druhů poskytovaných sociálních služeb v rámci projektu budou tyto popsány vždy v samostatných klíčových aktivitách (nikoliv v rámci jedné aktivity). Žadatel zároveň zpracuje samostatně pro každou sociální službu (identifikátor služby) uvedenou v projektu tabulku č.5a - Údaje o sociální službě, vzor viz část 11 této výzvy, příloha č. 5a.
- V rámci výzvy je možné financování i **fakultativních činností sociálních služeb** (doprovodné programy, které navazují na sociální služby nebo s nimi kooperují) a činnosti nehuspodářské povahy, které cílí k obnově schopností sociálního

¹ v rozsahu stanoveném zákonem. Jejich výčet a charakteristiky jsou uvedeny v části třetí, hlavě I, díle 2 až 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o sociálních službách“) a v prováděcí vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

fungování v přirozeném prostředí či směřují k návratu na trh práce. **Tyto činnosti budou v rámci projektu financovány mimo režim veřejné podpory.**

Konkrétní výčet podporovaných sociálních služeb je uveden v rámci jednotlivých aktivit (viz zejména aktivity 1, 2 a 4).

Při zpracování žádosti o podporu doporučujeme žadateli se detailně seznámit s přílohou č. 2 výzvy „Podpora sociálních služeb z OPZ“, která je zaměřena na podporu sociálních služeb v rámci projektů v režimu služeb obecného hospodářského zájmu.

V rámci jednotlivých aktivit **nebudou podporovány následující činnosti:**

- poskytování činností komerční povahy, včetně komerčních volnočasových aktivit,
- jazykové kurzy (s výjimkou kurzů českého jazyka – neplatí pro aktivitu pod bodem 7)
- nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (rekvalifikační kurzy, apod.),
- tvorba vzdělávacích programů, včetně vytvoření e-learningových kurzů,
- osvětová činnost jako samostatný projekt.

1) Podpora osob s duševním onemocněním, včetně podpory jejich rodin a pečujících osob

Aktivita je zaměřená na pomoc lidem s duševním onemocněním, jejich rodinám a pečujícím osobám, která povede ke zlepšení nebo obnově schopnosti sociálního fungování v přirozeném prostředí a bude účinně předcházet ústavní péči.

Podporována bude terénní péče v multidisciplinárním týmu, case management, zapojení peer konzultantů a koordinace dobrovolníků. Zapojení peer konzultantů je součástí resocializace a návratu na trh práce. Peer konzultanti mohou působit nejen v rámci přirozeného prostředí klienta, ale zároveň i v institucionálním zařízení, kde se jejich působení zaměřuje na návrat klienta do domácího prostředí a do běžného života.

V této aktivitě lze podpořit zejména:

- využití specifických metod a technik, využití individualizovaného přístupu,
- výkon práce se zaměřením na identifikaci potřeb osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených na úrovni odborných postupů při případové práci, metodické činnosti a koordinaci nástrojů pomoci,
- podpora respitní péče,
- podpora preventivních služeb na podporu rodiny,
- aktivity směřující k obnově narušených funkcí rodiny a vedoucí ke stabilizaci rodiny,
- aktivity na podporu rodičovských kompetencí a praktických dovedností,
- aktivity směřující na nastavování rolí při zajištění chodu rodiny a domácnosti v případě změny chování klienta při ataku jeho nemoci,
- podpora nácvikové a odlehčovací činnosti vedoucí ke stabilizaci a fungování rodiny,
- podpora nácvikové činnosti vedoucí k samostatnosti po odchodu z ústavní péče v rámci vlastní domácnosti včetně péče o sebe, péče o domácnost, obstarávání vlastních záležitostí,
- motivační programy,
- podpora řešení finanční situace, rozšíření kvalifikace, kombinování péče se zaměstnáním, právní poradenství,
- podpora nácviku a tréninku psa asistenta při přímé práci s klientem (nelze využít jako příspěvek na pořízení asistenčního psa, nejedná se o kynologický výcvik),
- podpora terapeutických aktivit,
- podpora aktivit směřujících ke zlepšení dostupnosti péče o duševní zdraví u osob bez domova a ohrožených bezdomovectvím,
- zlepšení dostupnosti sociálních služeb,
- aktivity směřující k začlenění do komunity po odchodu z ústavní péče.

Podporovány budou takové **druhy sociálních služeb**, zejména odborné sociální poradenství, osobní asistence, odlehčovací služby, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, sociálně aktivizační služba pro osoby se zdravotním postižením, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi služby, sociální rehabilitace, které mají komunitní charakter a dopad na uvedenou cílovou skupinu osob a zaměřují se na zapojení osob do ekonomického, sociálního, pracovního života společnosti (integraci osob zpět do společnosti doprovázenou návratem na trh práce a na udržení se na trhu práce). **Nebudou podporovány** sociální služby, které jsou určeny pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu věku, jedná se zejména o sociální služby – domov pro seniory apod.

*Způsobilé aktivity a s nimi spojené výdaje jsou takové, které jsou zaměřené na podporu a financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním **základních činností sociálních služeb**, a to v rozsahu stanoveném zákonem. Jejich výčet a charakteristiky jsou uvedeny v části třetí, hlavě I, díle 2 až 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o sociálních službách“) a v prováděcí vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.*

Financování fakultativních činností sociálních služeb (doprovodné programy, které navazují na sociální služby nebo s nimi kooperují) a **činnosti nehospodářské povahy** jsou v rámci této aktivity výzvy přípustné. Uvedené činnosti cílí k obnově schopností sociálního fungování v přirozeném prostředí či směřují k návratu na trh práce.

Součástí nákladů vztahujících se k poskytování sociální služby mohou být i náklady na **celoživotní vzdělávání pracovníků poskytovatele sociální služby**, a to za podmínky, že toto vzdělávání přímo souvisí s poskytováním základních činností sociální služby a současně je oblast vzdělávání pracovníků poskytovatele služby upravena v rámci vydaného Pověření v souladu s Rozhodnutím č. 2012/21/EU. Pro účely podpory sociálních služeb v rámci této výzvy se celoživotním vzděláváním pracovníků poskytovatele sociální služby rozumí:

- vzdělávání sociálních pracovníků v souladu s § 111 zákona o sociálních službách, a to maximálně v rozsahu 24 hodin ročně,
- vzdělávání pracovníků v sociálních službách v souladu s §116 odst. 9 zákona o sociálních službách, a to maximálně v rozsahu 24 hodin ročně,
- vzdělávání vedoucích pracovníků, a to maximálně v rozsahu 24 hodin ročně.

2) Podpora osob s poruchou autistického spektra (osob s PAS), včetně podpory jejich rodin a pečujících osob

Aktivita je zaměřena na pomoc osobám s poruchou autistického spektra (PAS), jejich rodinám a pečujícím osobám, která povede ke zlepšení nebo obnově schopnosti sociálního fungování v přirozeném prostředí a bude účinně předcházet ústavní péči.

Podpora bude zaměřena na následující služby/aktivity:

- **Podpora sociálních služeb** napomáhající setrvání osob s PAS v domácím prostředí či k samostatnému bydlení. V oblasti ubytování je nezbytné zohlednit specifické potřeby charakteristické pro celé spektrum PAS, individuální situaci, míru potřeby podpory konkrétního člověka a respektovat jeho přání a vůli.

Jedná se především o posílení dostupnosti služeb typu osobní asistence, denní a týdenní stacionáře, sociálně aktivizační služby pro osoby se zdravotním postižením, sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny, chráněné bydlení, odlehčovací služby.

Bude podporováno poskytování pouze těch sociálních služeb, které jsou registrovány v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a které **jsou zároveň součástí sítě sociálních služeb** uvedené ve střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb hl.m.Prahy/městské části hl.m.Prahy, případně MPSV (nezbytný je soulad kapacit).

*Způsobilé aktivity a s nimi spojené výdaje jsou takové, které jsou zaměřené na podporu a financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním **základních činností sociálních služeb**, a to v rozsahu stanoveném zákonem. Jejich výčet a charakteristiky jsou uvedeny v části třetí, hlavě I, díle 2 až 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o sociálních službách“) a v prováděcí vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.*

Financování fakultativních činností sociálních služeb (doprovodné programy, které navazují na sociální služby nebo s nimi kooperují) a **činností nehospodářské povahy** jsou v rámci této aktivity výzvy přípustné. Uvedené činnosti cílí k obnově schopností sociálního fungování v přirozeném prostředí či směřují k návratu na trh práce.

*Součástí nákladů vztahujících se k poskytování sociální služby mohou být i náklady na **celoživotní vzdělávání pracovníků poskytovatele sociální služby**, a to za podmínky, že toto vzdělávání přímo souvisí s poskytováním základních činností sociální služby a současně je oblast vzdělávání pracovníků poskytovatele služby upravena v rámci vydaného Pověření v souladu s Rozhodnutím č. 2012/21/EU. Pro účely podpory sociálních služeb v rámci této výzvy se celoživotním vzděláváním pracovníků poskytovatele sociální služby rozumí:*

- *vzdělávání sociálních pracovníků v souladu s § 111 zákona o sociálních službách, a to maximálně v rozsahu 24 hodin ročně,*
 - *vzdělávání pracovníků v sociálních službách v souladu s §116 odst. 9 zákona o sociálních službách, a to maximálně v rozsahu 24 hodin ročně,*
 - *vzdělávání vedoucích pracovníků, a to maximálně v rozsahu 24 hodin ročně.*
- Podpora využití **specifických metod a technik** vedoucí k objektivnímu posouzení nepříznivé sociální situace, tedy k posouzení a vyhodnocení projevů chování osoby s autismem s cílem nastavení individualizovaného plánu pomoci v prostředí, které odpovídá projevům chování (např. agresivní projevy chování či jinak nadměrně zatěžujícího chování pro samotného klienta i pečující osoby).

- Podpora **výkonu práce se zaměřením na identifikaci potřeb osob s PAS** na úrovni **odborných postupů při případové práci, metodické činnosti a koordinaci nástrojů pomoci**, apod.
- Podpora **terapeutických výcviků**, podpora **dlouhodobých terapeutických aktivit**.
- Poskytování konzultací osobám s PAS a jejich **směřování na trh práce, motivační programy**.
- Zavedení a **využívání technologických prostředků** pro odlehčení a zkvalitnění služeb pro lidi s PAS.
- **Podpora pečujících i rodin osob s PAS** - podpora preventivních služeb na podporu rodiny, podpora rodičovských kompetencí, podpora aktivit směřující k obnovení narušených funkcí rodiny a vedoucí ke stabilizaci rodiny, podpora aktivit směřující na nastavování rolí při zajištění chodu rodiny a domácnosti v případě změny chování klienta při ataku jeho nemoci, podpora nácvikové a odlehčovací činnosti vedoucí ke stabilizaci a fungování rodiny.
- **Podpora case managementu, podpora koordinátorů** (předchází vzniku krizových situací, nabízí řešení v rámci krizové situace) či sociálních pracovníků působících v obcích, které se zaměřují na práci s osobami s PAS.
- Podpora řešení **finanční situace, kombinování péče se zaměstnáním, právní poradenství**, apod.

3) Podpora paliativní péče v přirozeném prostředí klienta

Aktivita zaměřená na **rozvoj domácí hospicové péče v rámci sociální oblasti:**

- koordinace multidisciplinární domácí hospicové (paliativní) péče,
- koordinace a edukace pro rodinné příslušníky či osoby blízké (pečujících rodiny) v oblasti dostupných možností a zapojení se do domácí hospicové (paliativní) péče,
- poradenská a asistenční činnost při využití a poskytování kompenzačních pomůcek v rámci domácí hospicové (paliativní) péče,
- nákup kompenzačních pomůcek pro poskytovatele domácí hospicové (paliativní) péče, nákup asistivních pomůcek sloužících k usnadnění samostatného života,
- podpora ošetřujícího personálu poskytovatelů domácí hospicové (paliativní) péče (supervize hospicového týmu),
- vzdělávání a poradenství pro osoby pečující,
- edukace sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách v poskytování paliativní péče v domácím prostředí (například formou konzultace, informační setkání, workshopy, semináře).

Jedná se výhradně o činnosti multidisciplinárního týmu, které nemohou být hrazeny v souladu s činnostmi podle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, a ze zdrojů zdravotních pojišťoven.

V této aktivitě se nejedná o podporu a financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním základních činností sociálních služeb, a to v rozsahu stanoveném zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Účelem podpory je zmírnění utrpení a zachování kvality života pacienta, který trpí nevyléčitelnou nemocí. Podmínkou pro poskytování domácí hospicové (paliativní) péče je vlastní multidisciplinární tým (lékař, všeobecná sestra, sociální pracovník, psychoterapeut). Garantem poskytované péče musí být lékař paliativní medicíny.

4) Podporu neformální péče a sdílené péče

Aktivita zaměřená na podporu pečujících osob a neformální péče (tj. osob vykonávajících nezbytnou péči o fyzickou osobu, která se podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby, zejména rodinní příslušníci a jiné osoby, pečující o osoby se zdravotním postižením či kombinovanými diagnózami) a sdílené péče (tj. kombinace péče poskytované profesionálními poskytovateli a neformálními pečovateli). Dle kvalifikovaných odhadů je významná část péče o osoby závislé na péči jiné fyzické osoby poskytována rodinnými příslušníky nebo jinými pečujícími.

Cílem je zmírnění znevýhodnění pečujících osob na trhu práce, které je spojené s poskytováním neformální péče, rozvoj vzájemné provázanosti a sdílení péče mezi formálními poskytovateli, neformálními pečovateli a službami zaměstnanosti, a zvýšení informovanost pečujících osob o svých možnostech.

Podporovány budou zejména **podpůrné služby určené pro pečující osoby:**

- sociální práce,
- podpora činností zaměřených na podporu svépomocných podpůrných skupin neformálně pečujících,
- psychoterapeutická podpora (podpora psychohygieny neformálních pečujících),
- podpora case managementu zaměřeného na dostupnost i koordinaci integrovaných modelů péče s účastí neformálních pečujících, sociální práce (včetně komunitní sociální práce) zaměřené na podporu neformálně pečujících,
- edukace a specifické poradenství neformálně pečujícím osobám v oblasti kombinování formální a neformální péče, možností využívání podpůrných sociálních služeb, jednání s úřady, organizace a pomoc při zvládnutí přímé péče (supervize, odborné techniky přímé péče),
- pomoc při péči o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby (např. pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím),
- pomoc při řešení finanční situace, rozšíření kvalifikace, kombinování péče se zaměstnáním, či s návratem na trh práce po ukončení péče, právní poradenství,
- zajištění podpory pečující osoby ze strany sociálních pracovníků obcí, úřadů práce a nemocnic (*zvýšování personální kapacity sociálních pracovníků, kteří mohou pečujícím osobám poskytnout podporu a poradenství, zřízení pozice koordinátora podpory, tj. sociálního pracovníka na obcích, který bude pomáhat pečujícím osobám zajistit vše potřebné pro svou činnost, zvyšovat kompetence a znalosti pečujících osob pro řešení problémů spojených s péčí o osobu závislou atd.*),
- doplňkové poskytnutí odlehčovací/respitní služby nebo pečovatelské služby, osobní asistence při účasti pečující osoby na vzdělávání, apod.

5) Podpora osob ohrožených látkovými i nelátkovými závislostmi

V této aktivitě budou podporovány programy sekundární a terciární prevence pro osoby ohrožené látkovými i nelátkovými závislostmi, osoby závislé na návykových látkách či procesech a na dalších rizikových formách chování, osoby s duální diagnózou včetně programů pro jejich rodinné příslušníky a osoby blízké, mimo základní činnosti sociální služby dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a mimo zdravotní úkony, které jsou hrazeny prostřednictvím úhrad zdravotního pojištění.

Podporovány budou zejména tyto aktivity:

- programy založené na svépomoci a vzájemné pomoci (např. vzájemná podpora při zotavení ze závislosti, doléčovací aktivity pro osoby, které opustí terapeutickou komunitu, ale nadále jim je potřebná podpora),
- adiktologická psychosociální a další intervence, které nejsou hrazené ze zdravotního pojištění,
- programy a aktivity pro specifické cílové skupiny (např. osoby zneužívající či nadužívající léky, propuštěné vězně, matky ex-uživatelky, závislé osoby bez domova) či poskytované ve specifických podmínkách (např. noční život, festivaly),
- programy rodinné terapie a poradenství pro jednotlivce i rodiny,
- vzdělávací aktivity pro rodiny a jednotlivce, které informují o příznacích rizikového či závislostního chování u jejich blízkých a informují o možnostech pomoci osobám závislým či závislostí ohroženým a podpory jejich rodin (prevence rozpadu rodiny z důvodu užívání návykových látek nebo hazardního hraní u jednotlivých členů rodiny),
- podpora může být zaměřena i na vzdělávání pracovníků poskytovatele sociální služby (psychoterapeutické výcviky – obvyklý rozsah 40 hodin ročně, délka trvání 1-3 roky; sebezkušenostní výcviky – rozsah obvykle 50 a více hodin; výcviky v krizové intervenci – obvykle 50 a více hodin; vzdělávání v motivačních rozhovorech – 60 hodin; výcvik v kontaktní práci – 230 hodin; vzdělávání v nových metodách sociální práce). Jedná se o vzdělávání pracovníků nad rámec povinného vzdělávání².

V této aktivitě je podpora dále zaměřena na pilotní zavedení sociálních služeb specificky zaměřených na závislé osoby bez domova (tzv. „wet houses“) a další typy takto zaměřených služeb. Jedná se o službu „mokrý domy“, která musí splňovat následující parametry:

- cílovou skupinou jsou osoby s látkovou a nelátkovou závislostí, které nejsou schopny abúzus regulovat,
- jedná se o pobytovou službu na přechodnou dobu poskytovanou 24 hodin denně,
- služba se řídí principy harm reduction (nikoliv nutnou – a v těchto případech zpravidla nereálnou – podmínkou abstinence),
- služba by měla mít materiálně technické a personální obsazení odpovídající náročnosti cílové skupiny,
- služba by měla být provázána s adiktologickými a zdravotními službami.

Z pohledu zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, by měla být služba registrována pro druh služby - azylové domy (§57). S ohledem na pilotní podporu nastavení a zavedení služby se nevyžaduje její zařazení do sítě sociálních služeb, podmínkou je však registrace takovéto služby v době jejího poskytování v rámci projektu.

² Takovéto vzdělávání bude v rámci projektu podpořeno v režimu podpory de minimis.

Jedním z výstupů projektu bude koncepce služby. Podpora „wet houses“ bude nastavena mimo režim veřejné podpory vzhledem k jejímu pilotnímu zavedení a lokální působnosti.

Primárním cílem podpory v rámci této aktivity je podpora práce s cílovou skupinou, proto podpora vzdělávání pracovníků může být v projektu uvedena jen doplňkově, nikoliv jako samostatný projekt.

6) Podpora profesionální realizace sociální práce na obcích

Aktivita je zaměřená na pomoc jednotlivcům, skupinám či komunitám zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování v jejich přirozeném prostředí. Sociální práce se dále zaměřuje na tvorbu příznivých společenských podmínek a to tak, aby bylo dosaženo stanoveného cíle. Podporuje sociální změnu, řešení problémů v mezilidských vztazích a posílení a osvobození lidí za účelem naplnění jejich osobního blaha. Zasahuje tam, kde se lidé dostávají do konfliktu se svým sociálním prostředím. Pro sociální práci jsou klíčové principy lidských práv a společenské spravedlnosti a solidarity.

Aktivita směřuje na podporu využití specifických metod a technik sociální práce a individualizovaného přístupu, podporu výkonu sociální práce se zaměřením na identifikaci potřeb osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených na úrovni odborných postupů při případové práci, metodické činnosti a koordinaci nástrojů pomoci, apod.

Podporovány mohou být činnosti sociální práce na základě svého rozhodnutí místní samosprávy (tedy i obce I. typu). Základním cílem aktivity sociální práce je zajištění respektive podpora „sociálního fungování“ klienta (jednotlivce, skupiny, či komunity) v životě obce. Základní rolí sociálních pracovníků je udržet rovnováhu ve vztahu klient a jeho prostředí (obec). Intervence sociálního pracovníka při porušení rovnováhy může směřovat jak ke změně u klienta, tak i ke změně života v obci (např. změna sociálního prostředí). Sociální pracovník by měl svoji činnost vykonávat převážně v přirozeném prostředí klientů.

Zaměření popisovaných aktivit:

- podpora přímého výkonu sociální práce na obcích,
- podpora aktivit vedoucích ke zkvalitnění výkonu sociální práce v přirozeném prostředí klienta,
- podpora výkonu sociální práce zejména s lidmi bez domova, sociálně vyloučenými nebo ohroženými sociálním vyloučením v rámci poskytování sociálního bydlení.

Sociální pracovník: vyhledává klienty sociální práce v jejich přirozeném prostředí, provádí posouzení životní situace klienta, individuální plánování cílů klienta a kroků, které povedou k jejich naplnění, zplnomocňuje klienty, aby dokázali sami ovlivňovat své sociální prostředí a měnit podmínky svých životů. Sociální pracovník rovněž realizuje činnosti zaměřené na změnu sociálního prostředí klienta, spolupracuje s navazujícími organizacemi při řešení životní situace klienta a spolupodílí se na realizaci preventivních aktivit, jejichž cílem je předcházet vzniku nepříznivých životních situací klientů.

Oprávněným žadatelem v případě této aktivity může být:

- obec,
- příspěvková organizace obce za předpokladu, že má svého zřizovatele (příslušnou obec) jako partnera projektu bez finančního příspěvku,
- nestátní nezisková organizace, sociální družstvo, poskytovatel sociální služby, dobrovolný svazek obcí za předpokladu, že tento žadatel má příslušnou obec jako partnera projektu bez finančního příspěvku.

Součástí nákladů projektu mohou být i náklady na **celoživotní vzdělávání sociálních pracovníků na obcích** v souladu s § 111 zákona o sociálních službách a to maximálně v rozsahu 24 hodin.

7) Podpora aktivit pro cílovou skupinu migranti

Podpora se týká aktivit zaměřených na oblast legální migrace. Jedná se především o cizince z třetích zemí (mimo země Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska) (dále jen „EU/EHP a Švýcarska“), případně i občanů EU/EHP a Švýcarska, kteří dlouhodobě legálně pobývají na území České republiky, případně se jedná i o držitele mezinárodní ochrany (azylanti a osoby požívající doplňkové ochrany) a žadatele o mezinárodní ochranu.

Zaměření podporovaných aktivit:

- podpora terénní sociální práce (streetwork), právního poradenství,
- výuka češtiny nad úroveň A1, která by cizincům umožnila aktivní uplatnění ve společnosti a na trhu práce,
- podpora aktivit zaměřených na seznamování cizinců s právy a povinnostmi obyvatel ČR a s možností aktivní participace na veřejném životě, zejména na lokální úrovni (podpora občanské gramotnosti a plné orientace cizinců do společnosti),
- podpora obcí v oblasti integrace cizinců na lokální úrovni (týká se obcí s významným počtem cizinců, podpora při vytváření integrační strategie), podpora komunitní sociální práce a komunitních center,
- podpora služeb interkulturních pracovníků, komunitních tlumočnicků, k usnadnění a zkvalitnění komunikace mezi cizinci, institucemi a veřejností.

Vzhledem k probíhající koordinaci podpory činností mezi OP Zaměstnanost a Národním programem Azylového, migračního a integračního fondu či Státního integračního programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou bude sledována duplicita činností i projektů. Z toho důvodu bude možné v rámci výzvy podpořit ty žadatele a jejich projekty, které nezískaly podporu z Národního programu Azylového, migračního a integračního fondu či Státního integračního programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou na shodné činnosti.

8) Podpora prevence a řešení zadluženosti a předluženosti (včetně poradenství), aktivity zaměřené na předcházení ekonomické nestability osob

Aktivita je zaměřena na přímou podporu a pomoc osobám, které mají výdaje vyšší než příjmy a nejsou schopny plnit své finanční závazky (např. nemají uhrazenou jednu splátku úvěru) nebo tato situace bezprostředně hrozí.

Zaměření podporovaných aktivit:

- aktivity směřující k aktivnímu řešení zadluženosti či předluženosti - dluhové poradenství včetně zpracování a podávání insolvenčních návrhů,
- zvyšování kompetencí cílové skupiny v oblasti práce s dluhy, a to formou individuální přímé práce s cílovou skupinou,
- aktivity podporující mimosoudní způsob řešení konfliktů,
- aktivity směřující k hájení práv klientů v rámci soudního řešení jejich sporů,
- aktivity zaměřené na snižování dluhů za bydlení,
- aktivity zaměřené na podporu osob v průběhu procesu oddlužení, které budou mimo jiné působit preventivně proti možnému zrušení oddlužení ze strany soudu.

Dále je možné podpořit v kombinaci s výše uvedenými aktivitami i aktivity zaměřené na:

- podpora aktivit zaměřených na spolupráci partnerů na místní úrovni, spolupráce představitelů obce s nestátními neziskovými organizacemi, vytvoření pravidel a strategie přístupu k řešení zadluženosti na úrovni obce, včetně implementace nových nástrojů zaměřených na předcházení nárůstu pohledávek obce a jejich efektivnější správy,
- podpora aktivit zaměřených na spolupráci se zaměstnavateli při řešení problémů spojených se zaměstnáváním pracovníků s exekucemi a odbourávání jejich specifických bariér
- podpora terapeutických služeb jako podpůrného nástroje při řešení tíživé finanční situace klienta

9) Podpora inovativních služeb pro ohrožené děti a rodiny

Hlavním cílem této aktivity je **podpora inovativních služeb³ a procesů pro ohrožené děti a rodiny**. **Primární témata**, která je nezbytné rozvíjet v rámci této aktivity, jsou uvedena níže⁴.

Témata představují obecný rámec, který ohraničuje oblasti zaměření žádostí o podporu.

- **Dítě v rodině**
 - **Posilování rodičovských kompetencí:** cílená podpora rodičů v naplňování základních potřeb dětí s respektem k zachování rodičovské role. Budou podpořeny služby vedoucí k podpoře rodiny směřující k možnému udržení dítěte v rodinném prostředí, nebo v návratu dítěte z náhradní péče zpět do rodiny.
 - **Zmírnění dopadů rozvodové či rozchodové situace rodičů na děti:** doprovázení dítěte procesem rozvodu nebo rozchodu rodičů. Ochrana dítěte před systémovým týráním. Zprostředkování odborné pomoci pro dítě. Bezpečné zjišťování názoru dítěte a jeho potřeb. Edukace⁵ rodičů a aktérů v potřebách dítěte v situaci rozvodu nebo rozchodu rodičů.
- **Dítě ve škole**
 - **Možnosti školy v prevenci a včasné identifikaci ohrožení dítěte:** zejména edukace pedagogů a dalších pracovníků v rozpoznání potřeb dítěte a ohrožení dítěte, zprostředkování odborné pomoci dítěti a zapojení školy do podpory dítěte a rodiny, rozvíjení spolupráce školy s aktéry sítě služeb pro ohrožené děti, podpora spolupráce školy a rodiny, motivace a podpora dítěte a rodiny ve vzdělávání.
- **Dítě ve specifické situaci**
 - **Děti ohrožené závislostí,** zejména komplexní podpora dítěte a rodiny, zprostředkování a poskytování odborné pomoci dítěti ohroženému závislostí, včasné rozpoznání ohrožení závislostí (míra ohrožení, příčiny ohrožení). Zavádění programů a metod pro práci s dětmi ohroženými novými formami závislostí. Systematická práce s rodiči ohroženými závislostí, nebo závislými, s cílem bezpečného udržení dítěte v rodině, nebo jeho návratu do bezpečného rodinného prostředí z náhradní péče.
 - **Děti a mládež s rizikovými projevy chování:** preventivní programy vedoucí k posilování sebepojetí dětí, rozpoznání rizik, schopnosti chránit se před riziky. Včasné rozpoznání rizikových projevů chování - edukace rodičů, pedagogů, aktérů sítě. Vytváření sítí včasné pomoci rodinám s dětmi ohroženými v oblasti chování. Práce s novými formami rizikového chování dětí (kyberprostor, nové formy rodiny, hodnotový posun).

³ Pro tuto aktivitu se pojmem služba nerozumí pouze registrovaná sociální služba dle zákona č. 108/2006 Sb., ale též jiné aktivity ve prospěch ohrožených rodin s dětmi, například v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, zdravotnictví, školství, sociálního začleňování, apod., včetně mezioborových, přesahových aktivit. V případě registrovaných sociálních služeb je nutné respektovat ustanovení zákona č. 108/2006 Sb.

⁴ Více k tématům naleznete v dokumentu „**Metodika inovativních postupů a služeb v oblastech ochrany ohrožených dětí a rodin**“ pod odkazem: <http://www.pravonadetstvi.cz/dokumenty/>.

⁵ Edukace v rámci věcného zaměření aktivity může mít např. tyto formy: konzultace, informační setkání, workshopy, semináře, informační materiály, apod.

- **Děti se specifickými potřebami v oblasti duševního zdraví:** včasná identifikace potřeb dítěte, rozpoznání potřeb dítěte v oblasti duševního zdraví. Prevence rozvoje ohrožení dítěte v oblasti duševního zdraví (rizikové situace, dispozice dítěte). Podpora dítěte v rodině. Podpora rodičů, edukace rodičů a aktérů sítě. Destigmatizace, podpora terénních a ambulantních služeb. Podpora dětí rodičů s duševním onemocněním, zejména zprostředkování odborných služeb, podpůrné skupiny pro děti.
- **Dítě mimo rodinu**
 - **Rodiny se zkušeností opakovaného odebrání dítěte z péče:** informování rodičů a dítěte s cílem porozumění situaci. Intenzivní spolupráce s rodinou nejpozději od okamžiku odebrání dítěte, bez časových prodlev a po celou dobu, kdy je dítě mimo rodinu. Zachování cíle návratu dítěte zpět do rodiny v plánu práce s dítětem a rodinou. Respekt k rodičům a rodičovské roli, respektování specifik rodiny. Podpora identity dítěte. Podpora stabilizace situace rodičů.
 - **Práce s biologickou rodinou dítěte vyrůstajícího v náhradní péči:** podpora rodičů v udržení rodičovské role. Zachování kontaktu rodiny s dítětem (podpora rodiny, dítěte i náhradních pečovateli). Sjednocování cílů, propojení aktérů v případové práci. Zachování cíle návratu dítěte zpět do rodiny v plánu práce s dítětem a rodinou. Podpora vzájemného respektu rodiče a pečujících osob. Podpora porozumění dítěte rolím jednotlivých aktérů podpůrného systému.
 - **Podpora začlenění dětí dlouhodobě umístěných v ústavní péči:** podpora socializace dítěte mimo ústavní zařízení, zejména navazování stabilních vazeb (externí podpůrná osoba). Zapojování komunity. Podpora života dítěte v přirozeném rodinném prostředí. Podpora rozvoje identity dítěte, plánování jeho budoucnosti. Edukace a propojování personálu ústavů a podpůrných služeb.

Zaměření podporovaných dílčích aktivit:

1. **Podpora procesů při zavádění nových a inovativních služeb, postupů a metod práce** v oblasti ochrany dětí a rodin
 - a. **koordinace a podpora procesu změny**
 - nastavení metodik, vnitřních pravidel a pracovních postupů souvisejících s procesem změny s ohledem na ohrožené děti a rodinu.
 - b. **podpora pracovníků** zahrnující:
 - podporu řídicích pracovníků služby v řízení změny v organizaci (např. personální změny, vzdělávací plány, financování, proces materiálního zabezpečení),
 - provázení pracovníků procesem transformace (koučing, mentoring, objasňování podstaty změny, motivace),
 - supervize pracovníků zaměřená na proces změny,
 - metodická podpora dalších skupin zapojených do procesu změny (např. orgán sociálně-právní ochrany dětí, obec, škola apod.),

- edukace pracovníků zaměřená na porozumění lidsko-právnímu hledisku poskytování pomoci a podpory ohroženým dětem a rodinám.⁶
- c. **podpora pracovníků poskytujících služby ohroženým dětem a rodinám, zahrnující:**
- rozvoj kompetencí pracovníků působících v přímé práci s dětmi a rodinami ve specifických inovativních metodách, či postupech,
 - mezioborový rozvoj pracovníků v práci s cílovou skupinou v rámci navazujících služeb (základní znalost souvisejících oborů, např. adiktologie, psychologie apod.),
 - sdílení dobré praxe (tuzemské i zahraniční) v kontextu vybrané inovativní služby,
 - rozvoj kompetencí pracovníků související se vznikem nových činností v rámci inovace služby (např. proškolení sociálních pracovníků v metodě posílení role a aktivizace dítěte, apod.).

2. Podpora implementace inovativních procesů a služeb pro ohrožené děti a rodiny

- a. **realizace inovativních procesů a služeb** (především personální, metodické, koordinační zajištění služby),
- b. **zpracování a realizace komunikační strategie inovace** (informování a zapojení veřejnosti podporující přijetí nových postupů a směřující k odstranění předsudků vůči cílové skupině),
- c. **koordinace procesu přechodové fáze** (podpora zavádění nových služeb, přístupů a metod, se zřetelem na zajištění práv cílové skupiny),
- d. **pilotní odzkoušení inovativních procesů a služeb** (aplikace inovativních postupů, metod a služeb v praxi v předem stanoveném časovém rozsahu, kapacitě a dle předem nastavených kritérií).

3. Podpora mezioborové spolupráce

- a. **podpora nastavení multioborové spolupráce**, podpora aktivit zaměřených na koordinaci a návaznost podpůrných služeb pro ohrožené děti a rodiny poskytovaných jedním, nebo více subjekty konkrétním osobám s cílem řešení jejich nepříznivé situace a jejich sociálního začlenění,
- b. **rozvíjení kompetencí obcí v oblasti koordinace poskytování služeb** pro ohrožené děti a rodiny. Koordinace jak na úrovni jednotlivých případů, tak na úrovni poskytování služeb v rámci působnosti obce/městské části hl. m. Prahy. Služby poskytované v souladu s uplatněním metod sociální práce, s dopady do procesů zjišťování potřeb, plánování rozvoje těchto služeb podle místní potřebnosti a tedy zvýšení dostupnosti potřebných druhů služeb. Nesmí se jednat o aktivity plánování rozvoje sociálních služeb.

⁶ Více k tomuto tématu naleznete v dokumentu „Schéma rozvojového programu na téma lidsko-právního hlediska poskytování pomoci a podpory ohroženým dětem a rodinám“ pod odkazem: <http://www.pravonadetstvi.cz/dokumenty/>.

Závazné podmínky pro žadatele v aktivitě 9)

Nad rámec podmínek dotační podpory OPZ jsou pro účely této aktivity stanoveny následující **podmínky** podporující zachování základních principů systému péče o ohrožené děti a rodiny a principů inovativnosti:

- Žadatel je vždy povinen realizovat dílčí aktivitu č. 2 *Podpora implementace inovativních procesů a služeb pro ohrožené děti a rodiny* ve všech bodech. A to samostatně, při zachování níže uvedených principů, nebo v kombinaci s vybranými dílčími aktivitami z bodů 1. *Podpora procesů při zavádění nových a inovativních služeb, postupů a metod práce v oblasti ochrany dětí a rodin* a 3. *Podpora mezioborové spolupráce*.
- Příjemci budou mít povinnost spolupracovat s poskytovatelem dotace na evaluaci formou poskytnutí vybraných dat⁷.
- V rámci aktivity musí být prokazatelně⁸ zohledněny **specifické principy práce s ohroženými dětmi a rodinami**⁹:
 - služba, přístup nebo metoda práce zahrnuje dítě i jeho rodinu (dítě, jeho rodiče, případně další osoby blízké dítěti jsou prokazatelně aktivně zapojeni do řešení situace rodiny, zejm. zohledněním názoru dítěte/rodiny na situaci rodiny, aktivním zapojením dítěte/rodiny do návrhu a realizace řešení situace rodiny, zapojení dítěte/rodiny do hodnocení efektivity služby apod.),
 - rodiče nebo jiné osoby pečující o dítě (např. se jedná o náhradní rodiče, třetí osoby apod.) jsou vnímáni jako partneři pomáhajících profesionálů, je vždy respektována jejich rodičovská role (součástí služby jsou opatření umožňující zachování a rozvoj rodičovské role, zachování vztahu rodiče a dítěte, udržitelnost cíle návratu dítěte do péče rodičů apod.),
 - východiskem práce je nejlepší zájem dítěte, ten je odvozen od vyhodnocení potřeb dítěte (cíle práce mají oporu v komplexním posouzení potřeb v kontextu práv dítěte zahrnujícím názor dítěte a rodičů, součástí popisu služby je mechanismus, jakým byl nejlepší zájem dítěte určen),
 - práce s dítětem a rodinou je plánována z dlouhodobého hlediska respektujícího vývoj dítěte a situace rodiny (opatření přijímaná za účelem naplňování práv dítěte v rámci služby jsou plánována z dlouhodobého hlediska, součástí plánu jsou dlouhodobá, střednědobá i krátkodobá opatření, jednotlivá opatření jsou flexibilní a otevřená různým možnostem vývoje situace dítěte a rodiny. Opatření jsou vzájemně provázána a míra zásahu do rodičovských kompetencí je odstupňována podle míry intervence tak, aby intervence byla vždy přiměřená),
 - práce s dítětem a rodinou je koordinována, v každý okamžik je zřejmé, kdo je odpovědný za vyhodnocování efektivity práce a rozhodování v nejlepším zájmu dítěte s důrazem na roli dítěte a rodiny (součástí služby je plán práce s dítětem a rodinou, v němž je určena role koordinátora poskytování podpory a jsou rozděleny role jednotlivých aktérů, včetně dítěte a rodiny),
 - inovovaná služba, přístup nebo metoda je postavená na bázi multidisciplinárního přístupu, zapojení odborníků více profesí (do poskytování podpory dítěti/rodině je zapojeno více odborníků různých profesí, zejm. z oblasti sociální práce, školství, zdravotnictví, apod.),
 - inovovaná služba, přístup nebo metoda je založena na posilování silných stránek dítěte a rodiny, tzv. pozitivní přístup (součástí služby je identifikace silných

⁷ Rozsah poskytovaných dat bude individuálně nastaven podle typu podpořené služby.

⁸ Popis naplnění jednotlivých specifických principů žadatel uvede v povinné příloze č. 4.

⁹ Žadatel musí naplňovat všechny vyjmenované specifické principy práce s ohroženými dětmi a rodinami.

- stránek dítěte/rodičů a jejich posilování směrem k řešení situace dítěte/rodiny) za využití přirozených zdrojů podpory (jako je například komunitní práce),
- důraz je kladen na prevenci ohrožení a včasnou pomoc dítěti a rodině (součástí služby jsou opatření směřující k podpoře dítěte a rodin dříve, než nastane situace ohrožení dítěte),
 - není podporován rozvoj služeb poskytovaných pobytovou formou v kolektivních zařízeních ústavní výchovy, s výjimkou služeb směřujících k návratu nebo umístění dítěte do rodiny (spolupráce v rámci externích týmů, aktivizace rodiny, edukace pracovníků, apod.).
- V rámci aktivit projektu musí být prokazatelně¹⁰ zohledněny relevantní **principy inovativnosti služeb**¹¹:
- podpora vzniku, či rozvoje služby, která dosud není v českém právním řádu ukotvena, reaguje však na dosud neřešené potřeby cílové skupiny (např. sociální práce s dětmi ohroženými v kyberprostoru, soc. práce ve škole apod.),
 - inovace stávající služby, která je v právním řádu definována (je tedy „formální“ službou), využívá však nové postupy a metody práce s cílovou skupinou (např. koordinace více služeb v rámci multidisciplinárního týmu, apod.),
 - podpora činnosti, která není pojímána jako služba, ale jako soukromoprávní činnost či tzv. neformální aktivita (peer program v mateřském centru, program na podporu rodičovských kompetencí v komunitním centru atd.),
 - podpora činnosti nebo služby, která se zaměřuje na cílovou skupinu, na jejíž potřeby není v současném systému adekvátně reagováno z důvodu věku, kombinace potřeb cílové skupiny atd. (např. podpora rodičů s dětmi s kombinovaným znevýhodněním vč. osobní asistence, navazující služby pro mladé dospělé atd.)
 - podpora terénní služby reagující na potřeby, které jsou v současné době naplňovány převážně v institucionální nebo ambulantní formě (např. odborná poradenská činnost pro rodiče poskytovaná přímo v rodinách, apod.)
 - podpora nových způsobů spolupráce překonávající oborovou a gesční roztržitost, např. vzájemné propojení (koordinace) několika typů služeb, poskytovaných na základě různých právních předpisů, v různých systémech odbornosti, financování a kvalifikačních požadavků; spolupráce mezi samosprávami a dalšími orgány veřejné správy atd. (např. case management u dětí s komplexními potřebami v oblasti duševního onemocnění, apod.).

V rámci aktivity 9) nebude podporováno:

- odborné výcviky (např. supervizní, motivační, terapeutické) s výjimkou odborných výcviků, které jsou přímo navázány na zavedení inovativních procesů,
- účast na akreditovaných vzdělávacích programech,
- vytvoření e-learningu (obsahová část, vytvoření textů, technická část, softwarové zpracování, hardware),
- účast na počítačových a jazykových kurzech,
- mzdové příspěvky na náhradu mzdy zaměstnavateli pro pracovníka po dobu jeho účasti v dalším vzdělávání,
- běžné aktivity vykonávané v rámci základních činností sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách,
- rozvoj služeb poskytovaných pobytovou formou.

¹⁰ Popis naplnění jednotlivých inovativních principů žadatel uvede v povinné příloze č. 4.

¹¹ Žadatel musí naplnit alespoň jeden z uvedených principů inovativnosti služeb pro ohrožené děti a rodiny.